

Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>§ 2. Kohaldamisala</p> <p>Eestis tehtavat platvormitööd korraldava platvormi suhtes kohaldatakse käesolevat seadust olenemata platvormi asukohast ning platvormi ja vahendaja või platvormitöö tegija vahelisele lepingule kohaldatavast õigusest.</p>	<p>~~§ 2. Kohaldamisala~~ ~~Eestis tehtavat platvormitööd korraldava platvormi suhtes kohaldatakse käesolevat seadust olenemata platvormi asukohast ning platvormi ja vahendaja või platvormitöö tegija vahelisele lepingule kohaldatavast õigusest.~~</p> <p>Alternatiiv: § 2. Kohaldamisala Käesolevast seadusest tulenevaid imperatiivseid norme kohaldatakse Eestis tehtavale platvormitööle olenemata platvormi asukohast või platvormi ja vahendaja või platvormitöö tegija vahelisele lepingule kohaldatavast õigusest.</p>
<p>Ettepaneku selgitus: Teeme ettepaneku § 2 eelnõust välja jätta.</p> <p>Direktiivi artikli 1 lõige 3 reguleerib direktiivi territoriaalset kohaldamisala ning selle eesmärk on tagada, et direktiiv kohaldub liidus tehtavat platvormitööd korraldavatele platvormidele sõltumata nende asukohast. Nimetatud säte ei reguleeri lepingule kohaldatavat õigust ega sisalda ühtegi viidet määrusele (EÜ) nr 593/2008 (Rooma I) või soovi luua sellest erand.</p> <p>Lepingulistele suhetele kohaldatava õiguse küsimused on Euroopa Liidus ammendavalt reguleeritud Rooma I määrusega. Kui Euroopa Liidu seadusandja sooviks platvormitöö puhul kehtestada erireeglid kohalduva õiguse määramiseks või kalduda kõrvale Rooma I määruse regulatsioonist, peaks see direktiivist selgelt nähtuma. Platvormitöö direktiiv selliseid norme ei sisalda.</p> <p>Eelnõu § 2 sõnastusest võib aga järeldada, et käesolevat seadust kohaldatakse platvormi ja vahendaja või platvormitöö tegija vahelisele lepingulisele suhtele sõltumata lepingule kohaldatavast õigusest. Selline lahendus väljub direktiivi artikli 1 lõike 3 eesmärgist ning loob sisuliselt uue kohalduva õiguse reegli, milleks direktiivis alus puudub.</p> <p>Seejuures läheks eelnõu § 2 isegi kaugemale Rooma I määruse töölepinguid käsitlevast artiklist 8. Rooma I määrus võimaldab pooltel valida lepingule kohaldatava õiguse, tagades samal ajal töötajale selle riigi imperatiivsete normidega ette nähtud kaitse, kus ta tavaliselt tööd teeb. Eelnõu § 2 seevastu näeb ette käesoleva seaduse kohaldumise sõltumata lepingule kohaldatavast õigusest ning laiendab sellise lähenemise ka platvormitöö tegijatele, kellel puudub tööleping või töösuhe. Selliseks kõrvalekaldeks Rooma I määruse süsteemist puudub direktiivis õiguslik alus.</p> <p>Sellele järeldusele on jõudnud direktiivi ülevõtmisel ka teised riigid, näiteks Rootsi, kus eelnõu on koostatud selliselt, et selles pole kohaldatavat õigust reguleeritud ning seletuskirjas rõhutatakse, et see on Rooma I määruse pärusmaa.</p> <p>Alternatiivselt teeme ettepaneku § 2 ümber sõnastada selliselt, et säte käsitleks üksnes käesoleva seaduse kohustuslike normide territoriaalset kohaldamist Eestis tehtavale platvormitööle ning jäta välja viite lepingule kohaldatavale õigusele.</p>	

Selline lahendus saavutaks direktiivi artikli 1 lõike 3 eesmärgi, milleks on tagada direktiivist tulenevate kohustuslike kaitsenormide kohaldumine Eestis tehtavale platvormitööle ka juhul, kui platvorm on asutatud teises liikmesriigis või väljaspool Euroopa Liitu.

Samas väldiks see eelnõu praegusest sõnastusest tulenevat ebaselgust, nagu reguleeriks § 2 lepingule kohaldatava õiguse küsimusi või looks platvormitöö jaoks Rooma I määrusest erineva kohalduva õiguse režiimi. Direktiivi artikli 1 lõige 3 käsitleb eelkõige territoriaalset kohaldamisala ning direktiiv ei sisalda sõnaselget viidet Rooma I määruse muutmisele ega erandite loomisele sellest.

Samuti oleks selline lähenemine paremini kooskõlas ekspertrühma seisukohaga, mille kohaselt tuleb tagada direktiivist tulenevate kohustuslike normide kohaldumine sõltumata platvormi asukohast, säilitades samal ajal Rooma I määrusega kehtestatud süsteemi lepingule kohaldatava õiguse määramisel.

Seaduseelnõu tekst

Ettepanek muudatusteks

§ 3. Terminid

(5) Vahendaja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes eesmärgiga teha platvormitöö kättesaadavaks platvormile või platvormi kaudu:

- 1) loob lepingulise suhte platvormi ja platvormitöö tegijaga või
- 2) on platvormi ja platvormitöö tegija vahelises alltöövõtuahelas.

(6) Platvormitöö tegijate esindajad käesoleva seaduse tähenduses on platvormitöötajate esindajad ja muud platvormitöö tegijate esindajad.

§ 3. Terminid

(5) Vahendaja käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes eesmärgiga teha platvormitöö kättesaadavaks platvormile või platvormi kaudu:

- 1) loob lepingulise suhte platvormi ja platvormitöö tegijaga või
- 2) on platvormi ja platvormitöö tegija vahelises alltöövõtuahelas. Käesoleva lõike tähenduses ei loeta vahendajaks äriühingut, mille kaudu teeb platvormitööd üksnes üks füüsiline isik tema poolt asutatud või kontrollitava äriühingu kaudu.

(6) Platvormitöö tegijate esindajad käesoleva seaduse tähenduses on:

1. platvormitöötajate puhul usaldusisik töötajate usaldusisiku seaduse tähenduses või ametiühing ametiühingute seaduse tähenduses;
2. muude platvormitöö tegijate puhul ametiühing ametiühingute seaduse tähenduses, kui muu platvormitöö tegija on ametiühingule andnud vastava volituse.

Platvormil on õigus nõuda tõendeid käesolevas lõikes nimetatud esindusõiguse olemasolu kohta.

Ettepaneku selgitus:

Teeme ettepaneku täpsustada § 3 lõikes 5 sätestatud vahendaja mõistet, et vältida olukorda, kus vahendajaks loetakse ka äriühingut, mille kaudu teeb platvormitööd füüsiline isik tema poolt asutatud või kontrollitava äriühingu kaudu.

Direktiivi vahendaja mõiste eesmärk on hõlmata olukordi, kus üks isik vahendab või korraldab teise isiku poolt tehtavat platvormitööd või paikneb platvormi ja platvormitöö tegija vahelises alltöövõtuahelas. Samas võib eelnõu praegusest sõnastusest järeldada, et vahendajaks kvalifitseerub ka äriühing, mille kaudu teeb platvormitööd sama füüsiline isik, kes selle asutas või seda kontrollib ja kelle kaudu ta teenust osutab.

Selline tõlgendus ei oleks kooskõlas direktiivi eesmärgiga ning tooks kaasa olukorra, kus ühe füüsilise isiku poolt oma äriühingu kaudu teenuse osutamine oleks käsitatav vahendamisena. Mõistame, et ka ministeeriumi senine tõlgendus ei ole olnud käsitada ühe füüsilise isiku äriühingut vahendajana. Õigusselguse huvides tuleks see põhimõte kajastada ka seaduse tekstis.

Direktiivi mõttes tekib vahendamise element olukorras, kus äriühingu kaudu tehakse kättesaadavaks teise isiku poolt tehtav platvormitöö. Seevastu olukorras, kus füüsiline isik teeb ise platvormitööd tema poolt loodud või kontrollitava äriühingu kaudu, ei ole sisuliselt tegemist teise isiku töö vahendamisega.

Lisaks võib ühe füüsilise isiku äriühingu käsitlemine vahendajana kaasa tuua põhjendamatuid andmekaitse- ja konfidentsiaalsusriske. Näiteks § 14 kohaselt avaldatavate vahendajate andmete ning avalikult kättesaadavate äriregistri andmete koosmõjul võib osutada võimalikuks tuvastada konkreetsed platvormitöö tegijad ja nende tegevus platvormil. Selline tulemus ei ole vajalik direktiivi eesmärkide saavutamiseks ning ei ole kooskõlas andmete minimaalsuse põhimõttega.

Muudatus aitab vältida vahendaja mõiste põhjendamatut laienemist ning tagab, et vahendajana käsitataks isikut, kes vahendab või korraldab teiste isikute poolt tehtavat platvormitööd, mitte olukordi, kus füüsiline isik teeb ise tööd tema kontrollitava või kasutatava äriühingu kaudu.

Teeme ettepaneku täpsustada § 3 lõikes 6 sätestatud platvormitöö tegijate esindaja mõistet.

Eelnõu praegune sõnastus ei võimalda üheselt kindlaks teha, kes võivad käesolevast seadusest tulenevaid platvormitöö tegijate esindaja õigusi teostada. Samas on eelnõu aruteludes selgitatud, et platvormitöötajate esindajateks on töötajate usaldusisiku seaduse tähenduses usaldusisikud ja ametiühingud ning muude platvormitöö tegijate esindajateks ametiühingud.

Õigusselguse huvides tuleks see põhimõte kajastada ka seaduse tekstis. Eelkõige on oluline täpsustada, millisel alusel võib ametiühing esindada platvormitöö tegijat, kes ei ole platvormitöötaja. Kuna sellisel juhul ei tulene esindusõigus töösuhtest ega töötajate kollektiivsest esindamisest, peaks ametiühingu esindusõigus põhinema konkreetse platvormitöö tegija antud volitusel. See on kooskõlas ka ametiühingute seaduse § 16 lõigetes 2 ja 3 väljendatud põhimõttega, mille kohaselt võib ametiühing individuaalses õigussuhtes esindada isikut tema volituse alusel.

Samuti tuleb tagada selgus, millistel alustel ja viisil on platvormil võimalik kontrollida esindusõiguse olemasolu. Kui seadus annab esindajatele õiguse saada teavet, osaleda informeerimis- ja konsulteerimismenetlustes ning teostada muid seadusest tulenevaid õigusi, peab platvormil olema võimalik veenduda, et vastav isik või organisatsioon tegutseb tegelikult konkreetsete platvormitöö tegijate nimel. Õigusselguse huvides palume täpsustada seaduses või seletuskirjas, et platvormil on õigus nõuda mõistlikke tõendeid esindusõiguse olemasolu kohta, sarnaselt ametiühingute seaduse § 16 lõigetes 2 ja 3 sätestatud põhimõtetele.

Pakutud muudatus aitab vältida vaidlusi küsimuses, kellel on õigus platvormitöö tegija nimel käesolevast seadusest tulenevaid õigusi teostada, teavet nõuda või menetlustes osaleda.

Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>Käesolevas eelnõus paragrahv puudub</p>	<p>§ 3¹. Ärisaladuse kaitse</p> <p>Kui isikule avaldatakse käesolevast seadusest tulenevate õiguste teostamiseks või kohustuste täitmiseks ärisaladust ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse tähenduses, võib ta seda kasutada üksnes käesolevast seadusest tulenevate õiguste teostamiseks või kohustuste täitmiseks. Sellist teavet ei või avaldada kolmandatele isikutele ega kasutada muul eesmärgil, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel.</p>
<p>Ettepaneku selgitus: Teeme ettepaneku täiendada eelnõud ärisaladuse kaitset puudutava üldpõhimõttega.</p> <p>Eelnõu näeb ette ulatusliku teabe andmise kohustuse erinevatele isikutele, sealhulgas platvormitöö tegijatele, nende esindajatele ning pädevatele asutustele. Kuigi seletuskirjas on selgitatud, et seadus ei nõua ärisaladuste, algoritmide lähtekoodi ega muude tundlike tehniliste üksikasjade avaldamist, võib käesoleva seaduse alusel avaldatav teave siiski sisaldada ärisaladust ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse tähenduses. Leiame, et läbipaistvuse eesmärk ja ärisaladuse kaitse ei ole omavahel vastuolus. Isikutel, kellele teave avaldatakse, peab olema võimalik kasutada seda käesolevast seadusest tulenevate õiguste teostamiseks ja kohustuste täitmiseks. Samas ei peaks seadusest tulenema võimalust kasutada sellist teavet muudel eesmärkidel või avaldada seda isikutele, kellel puudub seos käesolevast seadusest tulenevate õiguste või kohustustega.</p> <p>Seetõttu teeme ettepaneku täiendada eelnõud põhimõttega, mille kohaselt võib käesoleva seaduse alusel avaldatud ärisaladust kasutada üksnes käesolevast seadusest tulenevate õiguste teostamiseks või kohustuste täitmiseks ning sellist teavet ei või avaldada kolmandatele isikutele ega kasutada muul, sh ärilisel, eesmärgil.</p> <p>Eelnõu seletuskirjas palume selguse huvides täiendavalt märkida, et käesoleva seaduse alusel avaldatud ärisaladuse kaitse ei lõpe teabe avaldamisega ning ärisaladuse õigusvastase kasutamise või avaldamise korral võivad lisaks muudele õiguskaitsevahenditele kohalduda ka karistusseadustiku §-s 377 sätestatud tagajärjed, kui vastava koosseisu tunnused on täidetud.</p>	
Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>§ 9. Automaatsete süsteemide kasutamisest teavitamine</p> <p>(1) Platvorm esitab platvormitöö tegijatele ja platvormitöö tegijate esindajatele käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud teabe kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis arusaadaval ja hõlpsasti kättesaadaval kujul.</p>	<p>§ 9. Automaatsete süsteemide kasutamisest teavitamine</p> <p>(1) Platvorm esitab platvormitöö tegijatele ja platvormitöö tegijate esindajatele käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 nimetatud teabe kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis arusaadaval ja hõlpsasti kättesaadaval kujul käesoleva paragrahvi lõigetes 5–7 sätestatud juhtudel.</p>

Ettepaneku selgitus:

Teeme ettepaneku täpsustada § 9 lõiget 1 selliselt, et oleks üheselt selge, et tegemist on vorminõudega ning teabe esitamise kohustus tekib üksnes käesoleva paragrahvi lõigetes 5–7 sätestatud juhtudel.

Eelnõu praegusest sõnastusest võib jääda mulje, et lõige 1 loob iseseisva teabe esitamise kohustuse paralleelselt lõigetes 5–7 sätestatud teavitamiskohustustega. Samas tuleneb paragrahvi ülesehitusest, et lõigetes 2–4 on kirjeldatud esitatava teabe sisu, lõige 1 reguleerib teabe esitamise vormi ning lõigetes 5–7 on sätestatud, millal ja kellele vastav teave tuleb esitada.

Pakutud muudatus aitab vältida võimalikke tõlgendusvaidlusi ning muudab sätte kooskõlas direktiivi artikli 9 ülesehitusega selgemaks, ilma selle sisulist eesmärki muutmata.

Seaduseelnõu tekst**Ettepanek muudatusteks****§ 10. Inimese poolt tehtav järelevalve automaatsete süsteemide üle**

(6) Otsused platvormitöö tegija lepingulise suhte või konto peatamise, lõpetamise või kontole piirangute kehtestamise kohta ja muud samaväärse kahjuliku mõjuga otsused teeb inimene ning nende tegemine üksnes automaatse süsteemiga on keelatud.

§ 10. Automaatsete süsteemide inimjärelevalve

(6) Otsused platvormitöö tegija lepingulise suhte või konto peatamise, lõpetamise või kontole piirangute kehtestamise kohta ja muud samaväärse kahjuliku mõjuga otsused teeb inimene ning nende tegemine üksnes automaatse süsteemiga on keelatud. Kui otsuse tegemisega viivitamisel esineb vahetu ja oluline oht platvormitöö tegijale, teenuse saaja või kolmanda isiku ohutusele või turvalisusele või kui see on vajalik pettuse või muu raske kuritarvituse vältimiseks, võib automaatne süsteem rakendada ajutise piirangu platvormitöö tegija kontole kuni inimese otsuse tegemiseni. Inimene vaatab piirangu kohaldamise aluseks olnud asjaolud läbi viivitamata.

Ettepaneku selgitus:

Teeme ettepaneku täiendada § 10 lõiget 6 selliselt, et automaatsetel süsteemil oleks erandjuhtudel võimalik rakendada ajutist piirangut kuni inimese otsuse tegemiseni olukordades, kus viivitamatu sekkumine on vajalik olulise ohutus-, turvalisus- või pettuseriski maandamiseks.

Leiame, et selline lahendus ei ole vastuolus direktiivi artikli 10 lõikega 5. Direktiivi eesmärk on tagada, et platvormitöö tegija suhtes tehtavad olulised otsused oleksid inimese kontrolli all ning et konto peatamise, lõpetamise või muude samaväärse mõjuga otsuste tegemisel ei tuginetaks üksnes automaatsetele süsteemidele. Direktiiv ei reguleeri olukordi, kus vahetu ohu, turvariski või pettuse kahtluse korral on vajalik rakendada ajutine kaitsemeede kuni inimese otsuse tegemiseni.

Praktikas võib selline vajadus tekkida näiteks konto ülevõtmise, identiteedivarguse, pettusekahtluse või muude tõsiste ohutusjuhtumite korral. Sellistes olukordades võib inimese otsuse äraootamine põhjustada kahju platvormitöö tegijale, teenuse saajale või kolmandatele isikutele.

Pakutud lahendus ei asenda inimese otsust automaatse süsteemi otsusega, vaid võimaldab üksnes ajutist riskimaandamise meetet kuni inimese hinnangu

andmiseni. Seetõttu säilib direktiivi põhieesmärk tagada inimese sisuline kontroll konto peatamise, lõpetamise ja muude samaväärse mõjuga otsuste üle.

Seaduseelnõu tekst

Ettepanek muudatusteks

§ 11. Automaatsete otsuste selgitamine, läbivaatamine ja parandamine inimese poolt

(1) Platvormitöö tegija nõudmise korral esitab platvorm selgituse automaatse süsteemi tehtud või toetatud otsuse kohta. Selgitus esitatakse inimese poolt viivitamata kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgel ja arusaadaval viisil. Platvorm tagab, et platvormitöö tegijal on võimalus võtta otsuse tegemiseni viinud faktide, asjaolude ja põhjuste selgitamiseks ühendust pädeva, väljaõppinud ja vajalike volitustega kontaktisikuga.

(2) Platvorm esitab platvormitöö tegijale viivitamata, kuid hiljemalt otsuse jõustumise kuupäeval inimese poolt koostatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis põhjenduse kõigi automaatsete süsteemide tehtud või toetatud otsuste kohta, mis käsitlevad:

- 1) platvormitöö tegija konto piiramist, peatamist või sulgemist;
- 2) tasu maksmisest keeldumist tehtud platvormitöö eest;
- 3) platvormitöö tegija lepingulist staatust;
- 4) muid punktides 1–3 nimetatud otsustega samaväärset kahjulikku mõju omavaid otsuseid või otsuseid, mis mõjutavad töösuhte või muude lepinguliste suhete olulisi aspekte.

§ 11. Automaatsete otsuste selgitamine, läbivaatamine ja parandamine inimese poolt

(1) Platvormitöö tegija nõudmise korral esitab platvorm selgituse automaatse süsteemi tehtud või toetatud otsuse kohta. Selgitus esitatakse viivitamata suuliselt või kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis selgel ja arusaadaval viisil. Platvorm tagab, et platvormitöö tegijal on võimalus võtta otsuse tegemiseni viinud faktide, asjaolude ja põhjuste selgitamiseks ühendust pädeva, väljaõppinud ja vajalike volitustega kontaktisikuga.

(2) Platvorm esitab platvormitöö tegijale viivitamata, kuid hiljemalt otsuse jõustumise kuupäeval kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis põhjenduse kõigi automaatsete otsustussüsteemi tehtud või toetatud otsuste kohta, mis käsitlevad:

- 1) platvormitöö tegija konto piiramist, peatamist või sulgemist;
- 2) tasu maksmisest keeldumist tehtud platvormitöö eest;
- 3) platvormitöö tegija lepingulist staatust;
- 4) muid punktides 1–3 nimetatud otsustega samaväärset kahjulikku mõju omavaid otsuseid või otsuseid, mis mõjutavad töösuhte või muude lepinguliste suhete olulisi aspekte.

Ettepaneku selgitus:

Teeme ettepaneku viia § 11 lõiked 1 ja 2 kooskõlla platvormitöö direktiivi artikliga 11.

Direktiivi artikli 11 lõige 1 näeb ette, et platvormitöö tegijal on õigus saada automaatsete süsteemide tehtud või toetatud otsuste kohta suulisi või kirjalikke selgitusi. Eelnõu piirab selle õiguse üksnes kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis antavate selgitustega. Leiame, et eelnõu peaks säilitama direktiivis ette nähtud paindlikkuse ning võimaldama selgituste andmist ka suuliselt. See võimaldab otsuseid kiiremini ja tõhusamalt selgitada ning vähendab põhjendamatu halduskoormust olukorras, kus platvorm suudab selgituse andmist ja selle sisu vajadusel tõendada (näiteks kõne lindistamine, millest on teist poolt teavitatud).

Samuti teeme ettepaneku eemaldada § 11 lõigetest 1 ja 2 nõue, et selgitus või põhjendus peab olema „inimese poolt“ esitatud või koostatud. Direktiiv nõuab, et platvormitöö tegijal oleks võimalik võtta ühendust pädeva kontaktisikuga ning taotleada otsuse läbivaatamist inimese poolt, kuid ei nõua, et iga

selgitus või põhjendus oleks tingimata inimese individuaalselt koostatud. Eelnõu pakutud sõnastus läheb selles osas direktiivis sätestatust kaugemale ning võib tekitada põhjendamatu halduskoormust, ilma et see suurendaks platvormitöö tegijate kaitset.	
Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>§ 19. Automaatsete süsteemidega seotud töötervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse § 12 lõike 1 punktis 2 sätestatud riskide vältimise või vähendamise abinõude rakendamata jätmise eest, kui sellega kaasnes oht platvormitöötaja tervisele või § 12 lõike 1 punktis 3 sätestatud keelu rikkumise eest kasutada automaatseid süsteeme viisil, mis seab ohtu platvormitöötaja ohutuse, füüsilise või vaimse tervise, tööandja, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 32 000 eurot.</p>	<p>§ 19. Automaatsete süsteemidega seotud töötervishoiu ja tööohutuse nõuete rikkumine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse § 12 lõike 1 punktis 2 sätestatud riskide vältimise või vähendamise abinõude rakendamata jätmise eest, kui sellega kaasnes oht platvormitöötaja tervisele või § 12 lõike 1 punktis 3 sätestatud keelu rikkumise eest kasutada automaatseid süsteeme viisil, mis seab ohtu platvormitöötaja ohutuse, füüsilise või vaimse tervise, platvormi, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, ~~kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud~~, – karistatakse rahaträhviga kuni 300 trahviühikut.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahaträhviga kuni 32 000 eurot.</p>
<p>Ettepaneku selgitus: Teeme ettepaneku piirata § 19 kohane vastutus platvormiga ning jätta sättest välja viited juhatuse liikmele ja muule esindajale.</p> <p>Automaatsete süsteemidega seotud riskide hindamine, maandamismeetmete rakendamine ning süsteemide kasutamise üle otsustamine on olemuslikult organisatsioonilised protsessid, millesse on kaasatud mitu üksust ja töötajat. Seetõttu ei ole rikkumist sageli võimalik üheselt seostada ühe konkreetse isiku tegevuse või tegevusetusega. Lisaks on mõiste „muu esindaja, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud“ ebaselge ning võib hõlmata laia ringi töötajaid. Vastutuse laiendamine sellistele isikutele suurendab ka vastutuskindlustuse kulusid, ilma et sellest nähtuks selget täiendavat kasu regulatsiooni eesmärkide saavutamisel.</p> <p>Samuti ei nähtu eelnõust piisavalt selgelt, millal loetakse automaatse süsteemi kasutamine platvormitöötaja füüsilist või vaimset tervist ohustavaks ning millise raskusastmega risk peab olema tegemist väärtovastutuse tekkimiseks. Arvestades, et tegemist on karistusnormiga, peaksid väärtovastutuse aluseks olevad asjaolud olema selgemalt määratletud ja ettenähtavad.</p>	
Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>§ 20. Informeerimise ja konsulteerimise kohustuse täitmata jätmine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse § 13 lõikes 1 sätestatud informeerimise ja</p>	<p>20. Informeerimise ja konsulteerimise kohustuse täitmata jätmine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse § 13 lõikes 1 sätestatud informeerimise ja konsulteerimise kohustuse korduva täitmata jätmise eest enne automaatsete süsteemide</p>

<p>konsulterimise kohustuse täitmata jätmise eest enne automaatsete süsteemide kasutuselevõttu või nende olulist muutmist platvormi, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.</p>	<p>kasutuselevõttu või nende olulist muutmist platvormi või tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.</p>
<p>Ettepaneku selgitus: Teeme ettepaneku piirata § 20 kohane vastutus platvormiga ning näha väärtovastutus ette üksnes informeerimise ja konsulterimise kohustuse korduva täitmata jätmise korral.</p> <p>Informeerimise ja konsulterimise kohustus lasub eelkõige platvormil kui reguleeritud üksusel ning eelnõust ei nähtu, millist täiendavat eesmärki täidab juhatuse liikmete või muude esindajate isiklik vastutus olukorras, kus sama rikkumise eest vastutab juba platvorm. Automaatsete süsteemide kasutuselevõtu või olulise muutmisega seotud otsused ja tegevused on olemuslikult organisatsioonilised protsessid, millesse on kaasatud mitu üksust ja töötajat, mistõttu ei ole rikkumist sageli võimalik üheselt seostada ühe konkreetse isiku tegevuse või tegevusetusega. Lisaks on mõiste „muu esindaja, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud“ ebaselge ning võib hõlmata laia ringi töötajaid. Vastutuse laiendamine sellistele isikutele suurendab ka vastutuskindlustuse kulusid, ilma et sellest nähtuks selget täiendavat kasu regulatsiooni eesmärkide saavutamisel.</p> <p>Samuti leiame, et väärtovastutus ei peaks kaasnema juba esmakordse rikkumisega. Informeerimise ja konsulterimise kohustuse eesmärk on tagada töötajate või nende esindajate õigeaegne kaasamine enne automaatsete süsteemide kasutuselevõttu või nende olulist muutmist. Seetõttu oleks proportsionaalne, et esmakordse rikkumise korral piirdub järelevalveasutus hoiatuse või ettekirjutuse tegemisega ning väärtovastutus tekib üksnes juhul, kui platvorm jätab kohustuse täitmata korduvalt (st teistkordselt).</p>	
<p>Seaduseelnõu tekst</p>	<p>Ettepanek muudatusteks</p>
<p>§ 21. Teabe esitamise kohustuse täitmata jätmine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse §-s 14 sätestatud teabe esitamise kohustuse täitmata jätmise eest platvormi, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.</p>	<p>§ 21. Teabe esitamise kohustuse täitmata jätmine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse §-s 14 sätestatud teabe esitamise kohustuse korduva täitmata jätmise eest platvormi või tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 32 000 eurot.</p>
<p>Ettepaneku selgitus: Teeme ettepaneku piirata § 21 kohane vastutus platvormiga ning näha väärtovastutus ette üksnes teabe esitamise kohustuse korduva täitmata jätmise korral.</p>	

Teabe esitamise kohustus lasub eelkõige platvormil kui reguleeritud üksusel ning eelnõust ei nähtu, millist täiendavat eesmärki täidab juhatuse liikmete või muude esindajate isiklik vastutus olukorras, kus sama rikkumise eest vastutab juba platvorm. Teabe kogumine, kontrollimine ja esitamine on olemuslikult organisatsiooniline protsess, mistõttu ei ole rikkumist sageli võimalik üheselt seostada ühe konkreetse isiku tegevuse või tegevusetusega. Lisaks on mõiste „muu esindaja, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud“ ebaselge ning võib hõlmata laia ringi töötajaid. Vastutuse laiendamine sellistele isikutele suurendab ka vastutuskindlustuse kulusid, ilma et sellest nähtuks selget täiendavat kasu regulatsiooni eesmärkide saavutamisel.

Samuti leiame, et väärtovastutus ei peaks kaasnema juba esmakordse rikkumisega. § 14 kohane teabe esitamise kohustus on perioodilise iseloomuga ning regulatsiooni eesmärk on eelkõige tagada teabe esitamine, mitte ettevõtjate karistamine. Seetõttu oleks proportsionaalne, et esmakordse rikkumise korral piirdub järelevalveasutus hoiatuse või ettekirjutuse tegemisega ning väärtovastutus tekib üksnes juhul, kui platvorm jätab kohustuse täitmata korduvalt.

Seaduseelnõu tekst	Ettepanek muudatusteks
<p>§ 22. Isikuandmete töötlemise nõuete rikkumine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse §-des 7–11 sätestatud isikuandmete töötlemise nõuete rikkumise eest platvormi, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.</p>	<p>§ 22. Isikuandmete töötlemise nõuete rikkumine</p> <p>(1) Käesoleva seaduse §-des 7–11 sätestatud isikuandmete töötlemise nõuete rikkumise eest platvormi, ~~tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud~~, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot.</p> <p>(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.</p> <p>Alternatiiv:</p> <p>~~§ 22. Isikuandmete töötlemise nõuete rikkumine~~</p> <p>~~(1) Käesoleva seaduse §-des 7–11 sätestatud isikuandmete töötlemise nõuete rikkumise eest platvormi, tema juhatuse liikme või muu esindaja poolt, kellele oli vastava kohustuse täitmine delegeeritud, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot.~~</p> <p>~~(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem.~~</p>

Ettepaneku selgitus:

Teeme ettepaneku jätta § 22 lõikest 1 välja viited juhatuse liikmele ja muule esindajale ning piirata vastutus üksnes platvormiga. Alternatiivselt teeme ettepaneku säte kustutada. Saame aru, et AKI palus esimese kooskõlastusringi tagasisides täpsustada, milline trahvi ülemmäär kohaldub füüsilisest isikust platvormile ja milline juriidilisest isikust platvormile, kuivõrd platvorm või vahendaja võib olla kumbki. See on põhjendatud täpsustus, mis tagab õigusselguse reguleeritud üksuse enda suhtes. Küll aga ei tulene sellest vajadus laiendada vastutust juhatuse liikmetele või muudele esindajatele — AKI tagasiside sellist laiendust ei nõudnud.

Lisaks ei ole selline laiendus kooskõlas IKÜM artikli 83 lõikega 5, mis on § 22 trahvimäära aluseks. Nimetatud säte näeb haldustrahvid ette vastutava töötleja või volitatud töötleja suhtes — st reguleeritud üksuse, mitte selle juhtorgani liikmete suhtes. Juhatuse liikmete allutamine samale kuni 20 000 000 euro suurusele trahvile, mis on ette nähtud ülemaailmselt tegutsevate platvormide jaoks, oleks ebaproportsionaalne.

Lisaks leiame, et füüsilisele isikule kavandatud sanktsioonimäär peaks olema oluliselt madalam. Kavandatud sanktsioonimäär (kuni 20 000 000 eurot) lähtub GDPR-i artiklis 83 sätestatud haldustrahvide raamistikust, mis on suunatud ettevõtjatele, mitte füüsilistele isikutele. Füüsiliste isikute allutamine samale maksimaalsele sanktsioonile oleks ebaproportsionaalne ning muudaks oluliselt keerulisemaks juhatuse liikmete ja valdkonna spetsialistide leidmise ja kaasamise, keda võib antud sanktsioon heidutada. Samuti suurendaks see märkimisväärselt juhtorgani liikmete ja töötajate vastutuskindlustuse kulusid, kuna kindlustusandjad peavad arvestama maksimaalse võimaliku vastutusriskiga.

Alternatiivselt palume § 22 tervikuna eelnõust välja jätta. §-des 7–11 sätestatud isikuandmete töötlemise nõuded kuuluvad juba GDPR-i kohaldamisalasse ning nende rikkumise suhtes on GDPR-is ette nähtud ulatuslikud järelevalve- ja sanktsioonimehhanismid, sealhulgas kuni 20 000 000 euro suurused või kuni 4% ülemaailmsest aastakäibest ulatuvad trahvid. Eelnõust ei nähtu, millist täiendavat eesmärki täidab eraldi riigisisene karistusnorm või millist regulatiivset lünka see võrreldes GDPR-iga katab.

ERALDI KOMMENTAAR
Tagasiulatuvuse küsimus.

Palume täpsustada, et kõik käesoleva seadusega kehtestatavad uued nõuded, kohustused ja õigused kohalduvad alates 2. detsembrist 2026 ning regulatsiooniga ei kaasne tagasiulatuvaid nõudeid.